

Всеукраїнський історико-літературний конкурс
«Моя Батьківщина. 1030-річчю хрещення Київської Русі присвячується»

Наукова робота

**«Християнський вибір Київської Русі. Причини, шляхи реалізації,
наслідки»**

Автор : Ірина НОСАЧ, викладач суспільних дисциплін

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. ХРИСТІЯНСТВО – ВЕЛИКА СВІТОВА РЕЛІГІЯ.....	5
1.1. Виникнення християнства.....	5
1.2. Поширення християнської релігії на території Східної Європи.....	6
РОЗДІЛ ІІ. ХРИСТІЯНСЬКИЙ ВИБІР КИЇВСЬКОЇ РУСІ.....	7
2.1. Князь Володимир Великий.....	7
2.2. Причини, методи та наслідки хрещення Київської Русі	9
ВИСНОВКИ.....	12
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	13

ВСТУП

Хрещення, християнство, Різдво Христово, хрест – що значать ці слова особисто для мене? Свого хрещення я не пам'ятаю, оскільки була ще немовлям. Усвідомлення цього святого дійства, а також розуміння глобального значення релігії як у житті людини, так і цілого суспільства прийшло до мене пізніше, коли я стала дорослою людиною. З часом мені захотілося детально дослідити історію розвитку нашої християнської релігії.

Актуальність роботи: великий інтерес у всьому світі до прийняття християнства Київською Руссю обумовлений історичним значенням, яке висвітлює, як вплинула нова релігія на розвиток Давньоруської держави та її міжнародні зв'язки, який авторитет придбала українська християнська церква, борючись за зміцнення світу. Актуальність даної теми полягає також в тому, що християнізація Київської Русі не лише проливає світло на минуле, але й висвітлює чимало сучасних проблем, що безпосередньо співвідносяться з оцінкою релігії в цілому, її ролі в суспільному житті для кожної конкретної історичної епохи.

Об'єктом дослідження історія розвитку християнства.

Предметом дослідження є запровадження християнства на Русі як єдиної релігії.

Хронологічні рамки дослідження нижня хронологічна межа I ст. до н.е. від виникнення християнства до початку XXI ст., де автор аналізує вплив християнства на менталітет сучасного українця.

Територіальні межі дослідження обумовлюються територією Західної Азії I ст. до н.е. та Східної Європи X – XIII ст..

Метою роботи є дослідження історії поширення християнства на території Київської Русі

Мета дослідження визначає наступні завдання:

- ☐ розглянути історію виникнення християнської релігії;
- ☐ охарактеризувати поширення християнства на теренах Східної Європи;

- визначити внесок Володимира Великого у становленні Християнства на Русі;
- Проаналізувати причини, методи та наслідки хрещення Русі.

Всі джерела та література мають достовірну, науково обґрунтовану інформацію. **Практичне значення моєї роботи** полягає у застосування результатів роботи на уроках історії, філософії, психології.

Структура роботи: вона складається з вступу, 2 розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ І

ХРИСТИЯНСТВО – ВЕЛИКА СВІТОВА РЕЛІГІЯ

1.1. Виникнення християнства

"Немає найкоротшого успіху душі, як відсікання своїх хотінь і разумений, і нічого немає кращого, як валити себе кому-небудь перед Богом день і ніч і просити Його, хай буде у всьому воля Його, і [нічого] гіршого, як любити свободу і легковажність душі або тіла". –

Петро Дамаскін

Християнство з'явилося у I ст. н.е. у Палестині, яка знаходилася на той час у складі Римської імперії. Основним джерелом віровчення є Святе Письмо – Біблія і Святий Завіт – догмати, вироблені на Соборах, твори Отців Церкви.

В основі культу (свят, обрядів, таїнств) – події земного життя Ісуса Христа.

Ісус Христос – засновник і центральний образ християнства, дає назву даної релігії. Згідно християнської традиції, Ісус Христос є Боголюдиною, що поєднує в собі божественне і людське начала (друга Іпостась Трійці, Бог Син).

Десять Заповідей Божих:

- 1) Я є Господь Бог твій, нехай не буде у тебе інших богів, крім Мене;
- 2) Не роби собі кумира і всякої подоби з того, що на небі вгорі, або на землі внизу;

- 3) Не згадує імені Господа Бога твого даремно;
- 4) Пам'ятає день суботній, щоб святити його;
- 5) Шанує батька твого і матір твою, і добре тобі буде, і довго житимеш на землі;
- 6) Не вбивай;
- 7) Не чини перелюбу;
- 8) Не кради;
- 9) Не свідчи неправдиво проти ближнього твого;
- 10) Не жадай дому ближнього твого, не жадай жони ближнього твого, ані раба його, ані рабині його. (Біблія. Старий Завіт)

1.2. Поширення православної релігії на території Східної Європи

Хто приніс християнську релігію на наші українські землі? Це питання цікавить не тільки мене особисто. Існує декілька гіпотез поширення християнства на території Східної Європи.

«Повість минулих літ» містить апокрифічний сюжет, за яким апостол Андрій Первозваний благословив гори, на яких був заснований Київ, а на місці, де тепер Андріївський собор, поставив хрест.

«Після зішестя Святого Духа апостоли кинули жереб, кому в яку країну йти для проповіді Євангелія. Святому Андрію дісталися країни, що лежать уздовж узбережжя Чорного моря, північна частина Балканського півострова. Проповідуючи Євангеліє, апостол Андрій відвідує Віфінію, що в Малій Азії, Фракію, Македонію і Скіфію, тобто землю, на якій пізніше утворилася Україна. Згідно із переказами, апостол Андрій по Дніпру піднявся на північ і

дійшов до місця, де згодом виник Київ, благословивши це місце і передбачивши прийняття християнської віри майбутніми мешканцями цієї землі».

За іншими переказами, поширював християнство на наших землях і учень апостола Петра Папа Римський Климент IV. Священномученик Климент ледь ставши повнолітнім залишає Рим. У Святу Землю, Палестину, де жив і страждав Христос і проповідують його апостоли-ось куди тягне юного Климента. Після деякого часу Климент у своїх мандрах зустрічає апостола Петра, приймає від нього Святе Хрещення, стає одним з його найближчих учнів(Флп. IV:3). Незадовго до своєї мученицької кончини апостол Петро висвячує Климента в єпископа. З 92 по 101 рік апостол Климент є Римським єпископом. Житіє священномученика зберегло нам приклад того, як одного разу на свято Пасхи після проповіді апостола хрестилось відразу 424 людини, серед яких були представники всіх римських станів – від рабів до членів імператорської родини. Стурбовані успіхами християнського ієрарха, язичники донесли про нього імператорові Траяну, звинувативши святителя в неповазі до римських богів. Розгніваний імператор велів вигнати Климента зі столиці, засудивши його до посилання.

У 101 році священномученик Климент був убитий за наказом імператора; його втопили, кинувши в море з вантажем на шії.

РОЗДІЛ II

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ВИБІР КИЇВСЬКОЇ РУСИ

2.1. Князь Володимир Великий

Реальне знайомство східних слов'ян з новою релігією сталося після походів на Крим та Амастриду і, особливо, після вдалого походу в 60-ті роки IX ст. на Константинополь. Як писав патріарх Фотій «...так звані Росси-зараз змінили еллінське й нечестиве вчення, котре тримали до цього, на чисту й правдиву, християнську віру; замість недавнього, ворожого до нас нашестя і великого насильства з любов'ю поставили себе в чині підданих та друзів. І

так розпалила їх любов до віри, що вони прийняли єпископа і пастиря та вітали християнське богослужіння з особливим запалом і старанністю». Цю першу згадку про хрещення якоїсь частини жителів Київської Русі дослідники визначають як незаперечну перемогу нової релігії над східнослов'янським язичництвом.

У 955 році княгиня Ольга прийняла хрещення. «Просвітившись же, радувалась вона душею і тілом» [6]. Її син Святослав та його дружина не бажали приймати християнство. «Адже для невіруючих віра християнська юродство єсть» [6]. Чому? Мабуть, прийняти або неприйняття віри для кожної людини є річ особиста. Чому прийняв християнську віру онук Ольги князь Володимир? Давайте розберемося.

Князь Володимир Святославич прийшов до влади у 980 році. Які зміни він приніс для українських земель? По-перше, усунув від влади місцевих князів, посадивши на їхні місця своїх синів; по-друге – були ліквідовані військові об'єднання племен, землі почали роздаватися конкретним особам за умови військової служби; по-третє – почалося карбування монети – «златники» та «срібники»; відбулися зміни і в судовій системі. Але більш всього князь Володимир залишив слід в історії рідної землі – це Хрещення. Спочатку хрестився він сам. «зажадав благовірний князь Володимир святого хрещення, і Бог здійснив хотіння його. Хто ввірує й охреститься, - буде спасений, а хто не ввірує, не охреститься, той буде осуджений».

«Охрестився ж сам князь Володимир і чада свої охрестив.....Охрестив же і всю землю Руську, аж від кінця й до кінця.....О, скільки радощів та веселощів було на землі»!

Але чому Володимир прийшов саме до християнства?

2.2. Причини, шляхи реалізації та наслідки християнського вибору Київської Русі

Дійсно, вибір був не легким. Спочатку, Володимир відмовив магометанським місіонерам через те, що йому не сподобалися обряд обрізання, заборона вживати свиняче м'ясо, а особливо – необхідність відмови од вина. Італійцям-католикам київський князь звелів повертатися назад, «бо предки наші сього не прийняли». Дискутуючи з іудеями, Володимир став дорікати їх у тому, що вони Богом відкинуті й не можуть інших, навчати своєї віри.

Чому ж він обрав саме християнство? На це питання, досить важко відповісти і зараз. Я думаю, що вибір Володимира можна пояснити декількома причинами:

1) Віра в Бога – це віра в собі, віра у своє щасливе життя, це моє внутрішнє переконання, моя правда, моя істина. Я вірю – значить я живу, я маю сили зробити щось добре, справжнє, мале або велике. Чи міг так думати Володимир Великий? Так, чому ні?! Віра – це щит, а щит перший приймає ворожі удари. А князь повинен був боронити свою землю та свій народ від ворогів. А це вже не тільки особисті причини прийняття віри, але й зовнішні політичні причини. Значить, він повірив, що Бог йому допоможе відстояти свою землю від азійських кочовиків. Можливо, убивство брата, яке сильно мучило Володимирову совість і привело його до християнства.

2) Щодо внутрішніх причин слід зауважити, що Володимир намагався затримати всі руські території та племена при своїй державі та об'єднати Київську Русь під надприродною владою з Божої волі.

3) Можливо, причиною прийняття християнства був його шлюб з візантійською принцесою Анною та політично-економічний зв'язок з її братом, імператором Василем II.

Тропарь священномученикам Клименту Римському и Петру Александрийському

глас 4

Бо́же оте́ц на́ших,/ тво́ряй прісно с на́ми по Тво́ей крото́сти,/ не оста́ви ми́лость Твою́ от нас, но моли́твами их// в ми́ре упрáви живо́т наш.

«А божя правда через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує; бо різниці немає, тому що всі згрішили та позбавлені божої слави, отримуючи виправдання задарма його благодаттю, викупленим в Христі Ісусі, якого Бог дав у жертву помилування в крові його через віру, щоб виявити свою правду через відпущення давніше вчинених гріхів; під час довготерпіння Божого, щоб виявити свою правду тепер, нехай з'явиться він праведним та виправдає того, хто вірує в Ісуса. Де ж те, чим можна похвалитися? Знищено. Яким законом? Законом діл? Ні, але законом віри.»(Павло до римлян, 3, 22-27).

Які шляхи реалізації хрещення Київської Русі? Наскільки можна судити з письмових джерел, населення не чинило якогось впертого опору прийняттю християнства, оскільки довгий час існувала подвійна віра. Так, Збруцький

ідол стояв на пагорбі над річкою Збруч майже два століття після запровадження християнства, а в храмі Софії Київської було фрескове зображення скоморохів. Примус князя чи добра воля народу, довіра народу князю, так, думаю більше довіра, оскільки як раніше, так і сьогодні українські люди визначаються своєю добротою, любов'ю, довірою до людей. «Потім же Володимир послав посланців своїх по всьому городу, говорячи: «Якщо не з'явиться хто завтра на ріці – багатий, чи убогий, чи старець, чи раб,-то мені той противником буде». І, це почувши, люди з радістю йшли, радуючись, і говорили: «Якби се недобре було, князь і бояри сього б не прийняли» [6].

Наслідки: що дало прийняття християнства? По-перше, духовну рівність людей перед Богом; з'являється пріоритет милості над справедливістю, справедливість стає новим словом у суспільній свідомості; у людей з'являється свобода вибору; християнство поклало в основу людського буття життя серця (почуття, любові); дало народу живе та глибоке почуття совісті, мрію про праведність та святість, вірне розуміння гріха, загострене відчуття «правди» та «кривди», добра та зла; християнство виховало у людей дух жертвності, служіння, терпіння та вірності, волю до миру, братерство, лояльність, здібність до само володіння та взаємну повагу, змінилися погляди та характери людей на краще; християнська релігія має на увазі навчання письму, читанню, будування церкви, розвиток літопису та книгописання, розвиток іконопису; писемність розкривала можливість «спілкуватись» не тільки з сучасними культурами, але і з культурами минулого. **Вона дала можливість написати нашу власну українську історію.**

ВИСНОВКИ

«Тіштеся з того, засмучені трохи тепер, якщо треба, всілякими випробуваннями, щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробовується, на похвалу, і честь, і славу при з'явлення Ісуса Христа. Ви його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимовною й славною радістю, бо досягаєте мети віри вашої спасіння душам»

1 Петра 1:6-9

У своїй роботі я спробувала дослідити історію виникнення християнства у I ст. н.е., яке зародилось у Палестині; гіпотези поширення християнської релігії; прийняття віри княгинею Ольгою; проаналізувала доленосний вибір князя Володимира Великого; хрещення Русі та вибір народу, добровільність якого до сих пір вважається спірним. Проаналізувала методи та наслідки хрещення Київської Русі для сучасного покоління.

Дослідження християнського вибору нашим українським народом буде продовжуватися і далі. Ця тема примусила мене по новому подивитися на історію життя моїх предків. Життя, яке змінила нова релігія. Спонукає наша християнська релігія до добра, любові, миру. Так! Чи повинна бути віра у кожної людини? Так! У своїй роботі я спробувала проаналізувати зародження християнства, появу християнства на наших українських землях, вибір Володимира Великого. Чи є християнська релігія найсвітлішою, найрозумнішою, найбагатшою? Так! Релігія – це те, що пов'язує людину з Богом, поєднує людей між собою; це частина людської культури; це почуття; це особливе духовне життя, що відкриває людині надприродний світ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Моця О.П., Ричка В.М. Київська Русь: від язичництва до християнства/ О.П. Моця, В. М. Ричка - Навчальний посібник.- Київ: Вид-во «Глобус», 1996. — 224 с.
2. Релігійний портал "Жива Вервиця" - Християнський інтернет – Дата доступу 29.03.2018. – Назва з титулу екрану.
3.Крисаченко В. С. Християнство на теренах України I-XI століття. Свідчення очевидців / В. С. Крисаченко // Науково-довідкове видання .-Київ: Вид-во «Наукова думка», 2000. – С. 477.
4. Баран О., Герус О.В. Збірник тисячоліття християнства в Україні 988-1988/О. Баран, О. В. Герус // Українська Вільна Академія Наук в Канаді.- Канада(Вінніпег), 1991. - С.282
5. Історія релігії в Україні: у 10 т./ К. : Укр. Центр духовн. культури ; ред.: А. Колодний/Дохристиянські вірування; Прийняття християнства. Т.1: – 1996-1998 . с.383
6. Повість врем'яних літ: Літопис (За Іпатським списком) / Пер. з давньоруської, післяслово, коментарі В. В. Яременка. — Київ : Радянський письменник, 1990. — 558 с
7. Біблія. Старий Завіт. Редакція Івана Огієнка.

